

Borsodi L. László
ÖSSZEFÉRCELT IGÉK

HÁROM ÖREG

Ülünk a szobában, három öreg: nagyanyám közel a nyolcvanhoz, barátnője túl a hetvenen, én két hónap múlva leszek nyolc. Ülünk a meleg kályha körül: nagyanyám harminc éve halott férjét búsulja, Márta néni az ura köszvényét (ki már csak a tornácig botorkál), én pedig a himlőmet, mert nem akar műlni. Előkerül a menekülés, a kicsi magyar világról suttogva beszélnek, hogy mi van most, arra csak legyintenek. Nagyot sóhajtok én is, összeráncolom a homlokom, de ők elkezdenek nevetni mindentudásomon, és játszani küldenek a másik szobába.

Onnan leskelődöm, hallgatódzom: mint imént a menekülés, egy szoknya kerül elő, azt kellene felhajtani, Márta néni a táskájából ágyneműnekvalót vesz elő, hogy varrná meg gépével nagyanyám, mert kellene a lányainak. *Sok lányom van, sok lepedő, párna- és paplanhuzat kell, mindegyiknek kettő, három, nehogy összevesszenek*, s kacsint, kacag hozzá, hogy mindig borúlátó nagyanyámat is felvidítsa, ki most centiméteresével mér, számol, ceruzájával írogat.

Majd következik a főzés, megbeszélik, mit főznek ma, mit jövő héten, mennek-e holnap hajnalban rorátéra, kitart-e a tüzelő bár februárig. S mielőtt kacsázó lépteivel hazaindulna, Márta néni egy cetlit nyom nagyanyám kezébe: *ez a jövő heti titok, ezt kell imádkozni*, hagyogot, nyögdecssel, engem meg feszít szét a düh, a kíváncsiság, mert nem értem, mit titkolnak előlem, és nekik mi a titok, ha tudják, mit kell imádkozni. Meg is kérdezném, meg én, hogy mi ez a sutyimutyi, én bezzeg nem titkolnám, hogy mindent kilestem, kihallgattam, s hogy szerintem az ágyneműzés csak ürügy volt a titok megbeszélésére! De hiába kilincselem a közajtót, nem nyílik, hiába kopogtatom az üveget, hiába kiabálok.

Én a játékaik között bíbelek-szipogok, ők a kijárat felé tartanak.

Pál Márta
szül. Szócs

1918. április 28., Ajnád – 2009. október 18., Csíksomlyó

ZÖLD DACIA, HR 1801
(80-as évek)

Délután jártunk iskolába, olyanba, amelyiknek saját épülete sem volt. Albérlők voltunk délutántól estig egy lapos tetejű lakónegyedi szakközépiskola koszos falú, eredetileg fehérre meszelt termeiben, amelyekben a tábla fölött középen a diktátor fél-, majd kétfülű képe lógott a címerrel, amelyhez egy himnusz is tartozott, és amelyről apám azt tanította, hogy azért lelkesedni nem szabad. Mire az éneklést befejeztük, elvették a villanyt: az iskolában, az utcán, otthon.

Tudtuk, a tanárok és a nagyobb iskolatársak terrorjától kifáradva gyalog, főleg a téli esteken vaksötétben kell hazabotorkálnunk. A lánnyal, akivel egy utcában laktunk, elemlámpát kapcsoltunk, ha volt, hangosan beszélgettünk, mint az erdőben, nem féltünk, azt mondtuk egymásnak, *nem félünk*, mert az út közepén megyünk, kutyák nem, rossz emberek sem járnak, a gonosz boszorkányok és a cukrosbácsik alszanak, otthon pedig tudják, hogy ketten vagyunk, már elég nagyok vagyunk, vigyázunk egymásra, és nagymama, apa, anya vár a gyertya, a petróleumlámpa mellett.

Közben titkon a távolban fel-feltűnő autók lámpáját lestük, eltérnek-e valahol, vagy felénk közelítenek. Mert a lány szüleinek volt autója, s bár a sötétben alig láttunk, mindig a zöld Daciát figyeltük, mert az édesapja, ha tehette, elénk jött, félúton felvett, hazavitt. Kapcsolt, indult, viccet mondott, mi megnyugtattuk, hogy nem volt semmi baj, hogy nem féltünk, de milyen jó, hogy jött, s ő ezen a bátor felnőtt-ködésen jót kacagott. Mintha mindig sietne valahová, gyorsan beszélt, harsogva nevetett, érdes hangja fellazította a sűrű szövésű estét, s ahogy magyarázott, mindig a fejéhez kapott, szemöldökét összeráncolta, és közben újra nevetett. Vele már azt sem bántuk, ha a néptelen utcán részeg lődörög, kóbor kutyák csaholnak, vagy feltűnik egy angyal, és elsuhan.

Éjszakánként a zöld Dacia közeledik felém, de hiába integetek, tulajdonosa nevét hiába szólitgatom, nem áll meg, nem dudál. Az autót más vezeti, fenyegetőzik, gúnyosan röhög.

A kocsí hűvös fénye távolodik.

Csiszér Zoltán

1949. április 1., Csíkszereda – 2005. november 27., Csíksomlyó

TÜNDÉRLAK, SZOMSZÉD UTCA

A szomszéd utcában laktak. Egy bácsi, egy néni. Ketten. Árván. Lányukat a föld korán visszakérte. Hát egymást szerették, s hogy gyászukat betakarják, udvaruk rózsalugas volt, házuk tündérlak, melyet kint vad kutya védett, de a vendégnek bent szelíd macska hízelgett.

A felnőttek vörösbor mellett titkokat beszéltek, gondterhelten holnapra gondoltak, vagy pirulva nevetgéltek, ha a határon átcsempészett videofilmen Cicciolina feszes teste megvillant. A gyerekek pedig krémes sütemény járt, madártej vagy illatos, finom málnahab, húsvét másodnapján pedig kölnivízért, versért írott tojás, pénz.

„Mert pénz van! Arany annyi, mint a mocskok!” – dicsekedett bortól kipirult arccal a máskor megfontolt házigazda, szemérmes asszonya nem kis bosszúságára. „Félrebeszél!” – mondta félig kacagva, félig érdesen, s férje kopasz fejét megsimogatva a beszélgetést más irányba terelte, akárcsak az időt, mely úgy tűnt, tán maga tér ki előlük, szép arcukat nem ráncolja.

Észrevétlen ölelte magához őket. Nevüket márványba véste.

Vass Erzsébet
szül. Bálint

1925. november 15., Lázárfalva – 2017. szeptember 14., Csíksomlyó

Vass Ernő

1934. szeptember 1., Sepsiszentgyörgy – 2018. április 4., Csíksomlyó

LEBEGŐ LEPEDŐK

Már csukja az ablakot, a reggeli szellőztetésnek vége, és kezdődhet a munka. Gondosan befűzi a cérnát a tübe (éjszaka annyi rosszat álmodott, mondja, de nem panaszkodik), az anyagot a papucs alá teszi, majd lábával óvatosan hajtani kezdi a varrógép pedálját. (Már hét éve emigrált a fia, és legalább egy hete nem beszéltek telefonon. Vajon mi lehet vele, tűnődik.) S míg kattog a varrógép, a különálló darabokból stílusos ruha lesz, beszegett függöny, diszkrét folt a nadrágon. (A lányának a héten két vizsgálja van az egyetemen. Sikerülni fognak-e, s vajon van-e mit ennie, aggódik.) Most újrafűz, egy kabátbélés következik barna cérnával, ismét újrafűz, most egy leszakadt zseb kerül vissza a helyére feketével. (Elmesélek neki egy történetet, nagyot nevet, de

arról, hogy mit mondott az orvos, mennyit súlyosbodott az elmúlt fél évben a cukorbetegsége, hallgat.) Egy ing, egy blúz, egy gallér, egy abrosz, egy paplan. (Édesanyám állapota felől érdeklődik. Erre nincs mit mondani.) Próbálja beszegni, mi rojtos, összefércelni, mi összetartozik, de egyre gyorsabban kattog a varrógép, egyre riasztóbban csattog kezében az olló, sodródik, fogy, szakad a cérna, foszlik a pillanat, és elhajlik, végül eltörik kezében a tű.

A varroda ajtaját becsapja a huzat. Fércelt fehér lepedők lebegnek az égen.

Zakariás Éva
szül. Mezey

1944. január 1., Gyergyóditró – 2015. február 1., Csíkszereda

SZIRÉNAKÉK

(1)

Szép feleséged, fiatal édesanyám, én hátul, te vezetsz kétrét hajolva, fejed a tetőt éri, melletted édesapám: zötykölődünk egy mustárszínű Trabantban. Borzsova-patak felé tartunk. Gombát szedünk, gyíkot ugratunk, őzet bámulunk, a patakban egy halraj csúszik tova, a fűben vízisikló siklik. Nagyokat kacagtok, nem mindent értek, száraz ágakból tüzet rakunk, lángja vörös, füstje felfelé száll. Késő délután lesz, mire elindulnánk, a Trabant nem mozdul, gyalog megyünk a völgyön lefelé. Nevetésedtől zöldebbek füvek, bokrok és fák. Akkor nekem még *bácsi* vagy. Sűrű szövésű az este, mire hazaérünk.

(2)

Köztem és közötted annyi a korkülönbség, mint köztem és édesapád között, magyarázod: hozzád nőttem, s eldöntjük, hogy nem vagy többé bácsi, bár fehérül a hajad, sokasodnak, mélyülnek arcodon a ráncok.

(3)

Este indulsz, reggel fekszel, reggeltől estig száguldás, kék fény, sziréna, kék fény, sziréna, hordágy, fel a tizedik emeletre, be tiszta házba és be putriba, mesterséges lélegeztetés, infúzió szépen bekötve, finom mozdulattal, jó szóval hordágyra a testet, de hordágyban alig van élet, és sűrű a forgalom, csúszós az út, kék fény, sziréna, kék fény,

sziréna, hallod, látod, hallod, látod álmodban is, mint azt, kit ma nem tudtál... megszökött... mint később a feleséged mosolya... forgolódsz, reggel van, forgolódsz, este.

(4)

Ülünk ketten egy vendéglőben, előttünk konyak, kávé, közöttünk cigarettád füstje, arcod munkától, magánytól kínzott. Nem panaszkodsz, nem lázadsz, hiszen vár a házad, házad körül a zöldséges, a gyümölcsös, hol bibelődnél még egy darabig. Hívsz, hogy menjek, nézzem meg a kertetet, az ágyásokat, az alma-, körtefákat, de nem enged a füstöd, egyre közelebről visítanak-villognak a mentők. *Dolgoznak a kollégák, valahol baj van*, de nem szólsz, csak legyintesz, hosszan magad elé nézel.

Ülünk, ülünk a szirénahangban. Mindenünk csupa kék. Téged visznek. Engem még nem.

Kovács Endre

1951. október 25., Csíkszereda – 2017. november 3., Csikdelne

Nyugalom, 2018